

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

12 iunie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte

Nicolae Gordilă,

Judecători

Iurie Diaconu, Elena Covalenco, Liliana Catan,
Ion Guzun,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul ordinar împotriva sentinței Judecătoriei Căușeni din 20 iulie 2017 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 noiembrie 2017, declarat de avocatul Valeriu Batîr și inculpatul

Grișin Tudor XXX, născut la
XX XXXX XXXX în s. XXXXX, r-nul XXXXX,
locuitor al or. XXXXX, str. XXXXX XX,
cetățean al R. Moldova, fără antecedente penale.

	<i>Termenul de examinare</i>
<i>instanța de fond:</i>	05.08.2016 – 20.07.2017,
<i>instanța de apel:</i>	04.09.2017 – 01.11.2017,
<i>instanța de recurs:</i>	26.03.2018 – 12.06.2018.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Căușeni din 20 iulie 2017, Grișin Tudor a fost condamnat în baza art. 171 alin. (1) Cod penal la 4 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis, de la reținere.

2. Instanța de fond a constatat că la 25.09.2014, orele 21:00, inculpatul Grișin Tudor, aflându-se la domiciliu lui XXXXX, a.n. XXXXX, din or. XXXXX, str. XXXXX XX, folosind constrângerea fizică, exprimară prin aplicarea de lovituri în cap, a violat-o, săvârșind un raport sexual prin constrângere contrar voinței ei, profitând de imposibilitatea victimei de a se apăra.

Instanța a reținut că inculpatul în instanța de judecată nu s-a prezentat, iar prin încheierea din 02.03.2017 a fost anunțat în căutare, cauza penală fiind finisată în lipsa acestuia.

Vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii imputate este integral dovedită prin probele administrate.

Astfel, succesorul părții vătămate, XXXXX, a declarat că XXXXX, este mama ei. La 28.09.2014 s-a deplasat la mama sa, găsind-o culcată în pat, vânătă pe față, umflată și plângea. Ea povestit, că cu trei zile în urmă ușa era descuiată, a intrat inculpatul, a început s-o bată, i-a aplicat lovituri în cap, în piept. Ea a căzut jos și el a violat-o. După această situație mama a fost internată în spital, era nervoasă, tulburată. A cheltuit bani pentru tratament, dar nu dorește să fie încasate de la inculpat, dorește să fie numai pedepsit.

XXXXX, fiind audiată în calitate de parte vătămată, a relatat că pe 25.07.2014, orele 21:00, se afla la domiciliu când a auzit un zgomot și a stabilit prezența inculpatului. L-a cunoscut după înfățișare și vorbă, deoarece ultimul în vecinătate. I-a spus să plece, ieșindu-i în întâmpinare, însă când a ajuns la ușa de intrare în dormitor, ultimul a lovit-o în cap de trei ori și ea a căzut jos la podea, ca în continuare inculpatul s-o violeze, lovind-o peste corp. A solicitat atragerea inculpatului la răspunderea penală.

Potrivit raportului de expertiză medico-legală nr. 243/D din 05.11.2014, la XXXXX s-au depistat edem post-traumatic în regiunea piloasă a capului, hemoragie în sclerotica ochiului drept, multiple echimoze în regiunea feței, toracelui și piciorului stâng, care a fost produse prin acțiunea traumatică cu corp(uri), contondente, posibil în timpul și circumstanțele indicate și se califică ca vătămare corporală neînsemnată, în timpul examinării au fost depistate excoriație și eritem comisurii posterioare, posibil în circumstanțele indicate și se califică ca vătămare corporală neînsemnată.

Conform raportului de expertiză psihiatrică legală staționară nr. 66sn-2015, Grișin Tudor în privința infracțiunii ce i se imputa a fost recunoscut responsabil.

Instanța a încadrat acțiunile inculpatului în baza art. 171 alin. (1) Cod penal, ca violul, adică raportul sexual, săvârșit prin constrângere fizică sau psihică a persoanei, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra sau de a-și exprima voința.

La stabilirea pedepsei, instanța de judecată a ținut cont că inculpatul anterior a fost condamnat, infracțiunea comisă este mai puțin gravă, a săvârșit fapta folosindu-se de stare de neputință a părții vătămate, care se datorează vârstei înaintate, concluzionând că corectarea și reeducarea lui este posibilă doar prin izolarea de societate.

Acțiune civilă pe caz nu a fost înaintată.

3. Inculpatul a declarat apel, solicitând repunerea în termen a apelului, casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie achitat.

Apelantul a invocat că vinovăția lui nu a fost probată.

Instanța nu a înlăturat contradicțiile esențiale între declarațiile persoanelor audiate.

Fără temei probatoriu, bazându-se exclusiv pe declarațiile părții vătămate, instanța a emis o sentință bazată pe presupuneri.

3.1. La 26 octombrie 2017, avocatul Valeriu Batîr și inculpatul au declarat apel suplimentar, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care procesul penal în privința ultimului să fie încetat în baza legii privind amnistia.

Apelanții au indicat că inculpatul, personal a scris cerere în adresa instanței de apel în care recunoaște vinovăția în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (1) Cod penal, se căiește sincer și regretă cele întâmplate, cere scuze de la rudele victimei, și roagă să fie iertat.

Nu a făcut aceasta anterior, deoarece avocații numiți din oficiu, ni i-au lămurit și tălmăcit legea, și a refuzat serviciul acestora în continuare. Inculpatul este bolnav cu auzul, și nu a înțeles bine conținutul legii.

Inculpatul solicită încetarea cauzei penale, cu absolvirea de executare a pedepsei stabilite de către instanța de fond, iar cererea să fie examinată în lipsa lui, cu participarea avocatului Valeriu Batîr.

Conform Legii nr. 210 din 29.07.2016, privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, art. 1, 2 și 6 se aplică persoanelor inculpate, care manifestă căință activă în cadrul procesului penal. Încetarea procesului penal are loc cu acordul scris al persoanei învinuite s-au inculpate și se referă la infracțiunile săvârșite până la adoptarea prezentei legi.

Inculpatul este învinuit de săvârșirea infracțiunii la 25.09.2014 și întrunește condițiile legii menționate – căința sinceră, recunoașterea vinovăției, solicitarea personală privind aplicarea amnistiei.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 noiembrie 2017, apelurile au fost respinse ca nefondate.

Instanța de apel a reținut că inculpatul în instanța de judecată nu s-a prezentat, iar prin încheierea din 02.03.2017 a fost anunțat în căutare, cauza penală fiind finisată în lipsa acestuia.

În instanța de apel, partea vătămată XXXXX nu a fost audiată, pe motivul decesului ei.

Instanța de fond a stabilit corect situația de fapt, dând faptelor reținute în sarcina inculpatului încadrarea juridică corespunzătoare, pe art. 171 alin. (1) Cod penal - violul, adică raportul sexual, săvârșit prin constrângere fizică sau psihică a persoanei, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra sau de a-și exprima voința.

Apreciind declarațiile părții vătămate în coroborare cu declarațiile succesului ei XXXXX, ale martorilor Ceban V. și Andrieș M., se constată ca fiind dovedit faptul că la 25.09.2014 la domiciliul părții vătămate a venit inculpatul, fapt care nu a fost negat de către acesta în declarațiile date la faza urmăririi penale, care i-a aplicat mai multe lovituri și a întreținut cu ultima un raport sexual prin constrângere, contrar voinței ei, profitând de imposibilitatea victimei de a se apăra.

Cererea apărării privind aplicarea față de inculpat a prevederilor actului de amnistie urmează a fi respinsă, deoarece inculpatul nu întrunește condițiile stabilite în Legea nr. 210 din 29.07.2016 „privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova”.

Inculpatul nu a recunoscut vina, în instanța de fond și de apel nu s-a prezentat, fiind anunțat în căutare.

Conform alin. (2), art. 1 din Legea nr. 210 din 29.07.2016, căința activă a persoanei se determină în conformitate cu criteriile stabilite la art. 57 din Codul penal nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, fără a ține cont de criteriul gravității faptei comise.

Potrivit art. 57 Cod penal, persoana care pentru prima oară a săvârșit o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă poate fi liberată de răspundere penală dacă ea, după săvârșirea infracțiunii, s-a autodenunțat de bună voie, a contribuit activ la descoperirea acesteia, a compensat valoarea daunei materiale cauzate sau, în alt mod, a reparat prejudiciul pricinuit de infracțiune.

Deci, legea menționată se aplică condiționat și exclusiv persoanelor inculpate care manifestă căință activă în cadrul procesului penal.

Inculpatului nu-i pot fi aplicate prevederile Legii nr. 210 din 29.07.2016, deoarece nu a manifestat căință activă în cadrul procesului penal în sensul art. 57 Cod penal, or, el nu s-a autodenunțat de bună voie, nu a contribuit activ la descoperirea acesteia, nu a compensat valoarea daunei materiale cauzate sau, în alt mod, nu a reparat prejudiciul pricinuit de infracțiune.

Totodată, atitudinea inculpatului față de fapta prejudiciabilă comisă și comportamentul acestuia pe durata desfășurării procesului penale denotă că nu s-a căit activ, deoarece la faza urmăririi penale nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii incriminate, iar în instanța de judecată nu s-a prezentat.

Cererea inculpatului din 23.10.2017, anexată la materialele cauzei, din conținutul căreia rezultă că recunoaște vinovăția, se căiește sincer și regretă cele întâmplate, cere scuze de la rudele victimei și roagă să fie iertat, nu poate fi reținută.

Instanța de apel nu a audiat inculpatul și nu a stabilit faptul că el recunoaște vina în comiterea infracțiunii incriminate.

Așadar, inculpatul nu a manifestat căință activă în cadrul procesului penal, iar în lipsa constatării acestei condiții obligatorii, în privința lui nu pot fi aplicate prevederile Legii nr. 210 din 29.07.2016 „privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova”.

5. Avocatul Valeriu Batîr și inculpatul au declarat recurs ordinar, în care solicită casarea hotărârilor adoptate și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care procesul penal în privința ultimului să fie încetat în baza legii privind amnistia.

Recurenții au invocat că inculpatul este bolnav cu auzul, nu posedă grafia latină și nu cunoaște întocmai limba de stat. La anchetă și în instanța de judecată inculpatul nu a fost asigurat cu un traducător specializat, iar materialele cauzei nu i-au fost prezentate cu participarea traducătorului. Nu i s-a lămurit și nici nu i-a fost oferită posibilitate de a angaja un avocat ales, care să-i ofere o asistență juridică calificată, inclusiv să-i fie lămurită Legea nr. 210 privind amnistia. Deci,

inculpatului i-a fost încălcat dreptul la apărare și dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 CEDO.

În cererea scrisă personal în adresa Curții de Apel Chișinău, în prezența fratelui său Grișin Panteleimon și a avocatului Valeriu Batîr, inculpatul a recunoscut vina, se căiește sincer de cele întâmplate și solicită aplicarea amnistiei. Cererea a fost autentificată de către avocat conform legii.

Partea vătămată și succesorul ei nu au înaintat nici un fel de pretenții materiale sau morale, nu dorește să înainteze acțiune civilă. Inculpatul a manifestat dorința de recuperare a prejudiciului cauzat. Astfel, constatările instanței de apel privitor la recuperarea prejudiciului și căința sinceră a inculpatului sunt nefondate.

La 27.12.2017, inculpatul a făcut declarație autentificată notarial în adresa Curții Supreme de Justiție în care solicită aplicarea amnistiei, vina o recunoaște integral, este disponibil de a satisface acțiunea civilă dacă v-a fi înaintată, se căiește sincer de cele întâmplate, cere iertare și scuze de la rudele părții vătămate.

În recomandarea nr. 97 din 09.02.2017 a Colegiului Penal a CSJ „Cu privire la aplicarea prevederilor din Legea nr. 210 din 29.07.2016 privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, de către instanțele judecătorești” se menționează că procedura de aplicare a amnistiei față de persoanele inculcate este reglementată de art. 2 din Legea nr. 210, unde se indică expres că procesul penal încetează la faza de judecare a cauzei, dacă sunt întrunite condițiile expuse în prezenta Lege.

În recomandare se mai menționează că din textul legii, se conchide că pentru aplicarea amnistiei față de persoanele inculcate, este suficient să fie întrunite cel puțin unul dintre criteriile enumerate. Recunoașterea integrală a vinovăției se consideră contribuirea activă la descoperirea infracțiunii.

În cazul în care partea vătămată nu a înaintat acțiune civilă, în conformitate cu prevederile art. 221 CPP, și nu a fost recunoscută în calitate de parte civilă, în conformitate cu prevederile art. 61 CPP, nici la urmărire penală, nici în instanța de judecată, iar, în declarațiile sale, prezentate în instanța de judecată, a relatat că nu cunoaște și nu are probe întru confirmarea cuantumului despăgubirilor, rezultă că în cauză nu există prejudiciu, deoarece partea vătămată nu a formulat anumite cerințe ce ar fi fost valorificate prin înaintarea acțiunii civile, conform prevederilor normelor procesual penale.

În atare situație, inculpatul nu cade sub incidența restricțiilor formulate în art.10 lit. k) din Legea nr. 210.

În cadrul procesului penal în privința inculpatului nu au fost înaintate careva pretenții materiale, nu au fost formulate anumite cerințe, nu s-a înaintat acțiune civilă, succesorul părții vătămate declarând că nu dorește aceasta.

Rezultând din cele stipulate în art. 2 din Legea nr. 210, în cazul în care persoana, în privința căreia se judecă cauza penală, întrunește condițiile stabilite de art. nr. 1 din aceeași Lege și nu cade sub incidența art. 10, este posibilă de a i se aplica actul amnistiei, dacă infracțiunea a fost comisă până la data de 29.07.2016, pentru care Codul penal nr.985-XV din 18.04.2012 prevede, în calitate de pedeapsă principală maximă, o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoarea, pe un termen de șapte ani. Inculpatul întrunește toate aceste condiții.

În drept, recursul este întemeiat pe art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

6. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Conform art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect se atestă că instanța de apel a comis următoarele erori de drept.

În corespundere cu art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel.

Potrivit art. 107 alin. (1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei. Conform art. 57 alin. (1) Cod penal, art. 1 alin. (1) și (2), art. 2 alin. (1) și (2) și art. 3 din Legea nr. 210 din 29.07.2016 privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, persoana care pentru prima oară a săvârșit o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă poate fi liberată de răspundere penală dacă ea, după săvârșirea infracțiunii, s-a autodenunțat de bună voie, a contribuit activ la descoperirea acesteia. Amnistia se aplică persoanelor inculcate care manifestă căință activă în cadrul procesului penal, care se determină în conformitate cu criteriile stabilite la art. 57 din Codul penal, fără a ține cont de criteriul gravității faptei comise. Procesul penal încetează cu acordul scris al persoanei inculcate, la faza de judecare, referitor la infracțiunea săvârșită până la adoptarea actului de amnistie pentru care Codul penal prevede în calitate de pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani. În corespundere cu art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, sentința de încetare a procesului penal se adoptă dacă există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

Aceste prescripții de drept nu au fost respectate de către instanța de apel.

Or, din materialele cauzei se constată că inculpatul a înaintat în instanța de apel o cerere autentificată de avocat, și în instanța de recurs o declarație autentificată notarial prin care recunoaște integral comiterea infracțiunii incriminate, solicitând aplicarea legii privind amnistia, iar recunoașterea integrală a vinovăției se consideră contribuirea activă la descoperirea infracțiunii.

Totodată, succesorul părții vătămate, XXXXX, a declarat că nu are pretenții materiale față de inculpat (*f.d. 61, vol. II, f.d. 198 vol. I*).

Sanctiunea art. 171 alin. (1) Cod penal, prevede pedeapsa închisorii de la 3 până la 5 ani.

Circumstanțele expuse relevă că inculpatul întrunește condițiile prevăzute la art. 1 alin. (1) și (2), art. 2 alin. (1) și (2) din Legea nr. 210 din 29.07.2016 privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, procesul penal în baza art. 171 alin. (1) Cod penal urmând a fi încetat.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța dispune încetarea procesului în cazurile prevăzute de prezentul cod.

Prin urmare, împrejurările enunțate impun admiterea recursului ordinar, casarea parțială a hotărârilor contestate și încetarea procesului penal pe art. 171 alin. (1) Cod penal, în temeiul art. 2 din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, nr. 210 din 29 iulie 2016.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. b), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

admite recursul ordinar declarat de avocatul Valeriu Batîr și inculpatul Grișin Tudor XXX, casează parțial sentința Judecătorei Căușeni din 20 iulie 2017 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 noiembrie 2017, și dispune încetarea procesului penal pe art. 171 alin. (1) Cod penal, în temeiul art. 2 al Legii nr. 210 din 29.07.2016 privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

În rest, hotărârile contestate se mențin.

Grișin Tudor XXX urmează a fi eliberat din penitenciar, dacă nu execută măsuri preventive sau pedeapsă penală în baza altor hotărâri judecătorești.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 10 iulie 2018.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Iurie Diaconu

Elena Covalenco

Liliana Catan

Ion Guzun